EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 26.7.2022
COM(2022) 355 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 453/2008 (ühenduse vabade ametikohtade kvartalistatistika kohta) rakendamist

1. SISSEJUHATUS

1.1 Taust

Vabade ametikohtade statistika kajastab vabade ametikohtade arvu teataval ajahetkel, see tähendab tööjõunõudluse seda osa, mis ei ole tööjõupakkumisega kaetud. Seega annab see olulist teavet tööjõunõudluse ja -pakkumise võimaliku mittevastavuse kohta, sealhulgas oskuste mittevastavus tööturu vajadustele, mis esineb juhul, kui tööotsijate oskused või asukoht ei vasta võimalike tööandjate ootustele.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 453/2008 ühenduse vabade ametikohtade kvartalistatistika kohta[1] (edaspidi „vabade ametikohtade kvartalistatistika määrus“) on kehtestatud vabade ametikohtade kvartalistatistika koostamise ja hindamise raamistik.

Vabade ametikohtade kvartalistatistika määruse artikli 10 kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse rakendamise kohta hiljemalt 24. juuniks 2010 ja seejärel iga kolme aasta tagant. Käesoleva aruande eesmärk on hinnata nii liikmesriikide esitatud statistika kui ka Euroopa koondandmete kvaliteeti. Peale selle tehakse kindlaks valdkonnad, kus saaks edaspidi võtta parandusmeetmeid, ning kirjeldatakse neid.

Käesolev aruanne on viies, mille komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitab[2]. Aruanne põhineb kogemustel, mis on saadud andmete esitamisest igas kvartalis, ja liikmesriikide iga-aastastes kvaliteediaruannetes esitatud dokumentidel. Käesolevas aruandes keskendutakse alates eelmise aruande väljaandmisest saadud vabade ametikohtade statistika kvaliteedile. Aruandes käsitletakse komisjonile saadetud vabade ametikohtade statistikat vaatluskvartalite kohta alates 2019. aasta esimesest kvartalist kuni 2021. aasta neljanda kvartalini.

1.2 Õigusraamistik

Vabade ametikohtade kvartalistatistika määrusega kehtestatud üldise raamistiku täiendamiseks on komisjon vastu võtnud kaks rakendusmäärust:

– komisjoni määrus (EÜ) nr 1062/2008,[3] millega on määratud kindlaks sesoonse korrigeerimise menetlused, mida rakendatakse alates 2014. aasta esimesest kvartalist, liikmesriikide poolt komisjonile esitatavate iga-aastaste kvaliteediaruannete struktuur ja sisu ning kuupäev, millal kõnealused aruanded saadetakse, ning

– komisjoni määrus (EÜ) nr 19/2009,[4] milles on määratletud vaba ametikoha mõiste ning kindlaks määratud andmete saatmise tähtajad ja ajavahemikud, mille kohta

[1] ELT L 145, 4.6.2008, lk 234.

[2] Vt eelmine aruanne (COM(2019) 368, 13. august 2019).

[3] Komisjoni 28. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1062/2008, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 453/2008 (ühenduse vabade ametikohtade kvartalistatistika kohta) sesoonse korrigeerimise menetluste ja kvaliteediaruannete osas (ELT L 285, 29.10.2008, lk 3).

[4] Komisjoni 13. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 19/2009, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 453/2008 (ühenduse vabade ametikohtade kvartalistatistika kohta) vaba

esimesed andmed tuleb esitada. Selle määruse lisas on loetletud liikmesriigid, kes peavad tegema teostatavusuuringu, ning valdkonnad, mida see uuring peab hõlmama.

Vastavalt eespool nimetatud õigusaktidele on kõik liikmesriigid kohustatud esitama oma riigi kohta vabade ametikohtade koguarvu ja hõivatud ametikohtade arvu aegread alates 2010. aasta esimesest kvartalist. Andmed tuleks esitada hiljemalt 70 päeva pärast kvartali lõppu (T + 70). Liikmesriigid, kus töötajate koguarv moodustab üle 3 % ELi töötajate koguarvust, peavad edastama kiirhinnangu hiljemalt 45 päeva pärast kvartali lõppu (T + 45).

Liikmesriigid peavad esitama vabade ametikohtade arvu ning hõivatud ametikohtade arvu tegevusalade lõikes, hõlmates kõik ettevõtted ja majanduse tegevusalade klassifikaatori NACE Revision 2 (NACE Rev. 2) jaod[5]. Väikeettevõtjate (vähem kui kümne töötajaga üksused) ja NACE Rev. 2 jagude O–S[6] (kus põhitegevusalad on avalik haldus, tervishoiuteenused ja haridus) puhul on vabade ametikohtade kvartalistatistika määrusega siiski ette nähtud, et liikmesriigid, kellel on raskusi andmete esitamisega, peaksid tegema teostatavusuuringud.

Nende teostatavusuuringutega õnnestus mõnel liikmesriigil saavutada eesmärk, et statistika hõlmaks kogu majandust, kuid kolm liikmesriiki (Itaalia, Prantsusmaa ja Taani) ei ole seda eesmärki veel täitnud. Nende riikide andmed ei ole täielikult võrreldavad teiste ELi liikmesriikide andmetega. Nii Prantsusmaa kui ka Itaalia puhul ei hõlma avaliku halduse, hariduse ja tervishoiu (NACE Rev. 2 jaod O, P ja Q) andmed avalikke asutusi. Peale selle on Prantsusmaa uuringutesse kaasatud ainult kümne ja enama töötajaga ettevõtted ettevõttemajanduses (NACE Rev. 2 jaod B–N).

Alates eelmisest aruandest on Itaalia ja Malta hakanud edastama vabade ametikohtade andmeid igas suuruses ettevõtete, sealhulgas 1–9 töötajaga ettevõtete kohta. Tänu sellele hõlmab Malta vabade ametikohtade statistika nüüd kogu majandust.

Aruande ülejäänud osa on liigendatud järgmiselt: 2. jaos tutvustatakse viimase kolme aasta jooksul vabade ametikohtade kvartalistatistika määruse rakendamisel tehtud edusamme, 3. jaos analüüsitakse COVID-19 kriisi mõju vabade ametikohtade statistikale ning 4. jaos hinnatakse vabade ametikohtade statistika kvaliteeti. 5. jaos esitatakse järeldused ja soovitatakse viise, kuidas kasutajate ootusi edaspidi veelgi paremini täita.

---

ametikoha, andmete kogumise võrdluskuupäevade, andmete edastamisele esitatavate nõuete ja otstarbekusuuringute määratlemise osas (ELT L 9, 14.1.2009, lk 3).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1893/2006, millega kehtestatakse majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE Revision 2 ning muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3037/90 ja teatavaid EÜ määrusi, mis käsitlevad konkreetseid statistikavaldkondi (ELT L 393, 30.12.2006, lk 1).

6 Kõnealused jaod hõlmavad järgmisi valdkondi: avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus (jagu O); haridus (jagu P); tervishoid ja sotsiaalhoolekanne (jagu Q); kunst, meelelahutus ja vaba aeg (jagu R); muud teenindavad tegevused, nagu organisatsioonide tegevus; arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandamine; muu teenindus (jagu S).

2. ÜLDISED EDUSAMMUD PÄRAST EELMIST ARUANNET

Pärast eelmise aruande vastuvõtmist 2019. aastal ei ole õigusraamistikus muudatusi tehtud.

Vabade töökohtade statistika koostamise protsessis on aga tehtud mitu muudatust, mis on seda paremaks teinud. Neid muudatusi on kirjeldatud järgmistes punktides.

2.1 Andmete kogumise standardid

Kõik liikmesriigid on vabade ametikohtade statistika esitamisel kasutanud SDMX- (Statistical Data and Metadata eXchange)[7] andmestruktuuri ja rahvusvaheliselt kokkulepitud koodiloendeid (kättesaadavad veebis vastava registri kaudu)[8]. Sama kodeeringut kasutati ka Eurostati vabade ametikohtade statistika andmebaasis ja vabade ametikohtade statistika edastamiseks Euroopa Keskpangale.

Alates 2021. aasta kolmanda kvartali (vaatluskvartal) vabade ametikohtade statistika (kiir- ja lõplikud hinnangud) edastamisest on liikmesriigid hakanud kasutama vabade ametikohtade statistika SDMX-standardite kohase edastamise andmestruktuuri määratluse versiooni 2.3, millesse on kaasatud ka uus NUTS liigitus[9].

Kui andmed edastatakse SDMX-standardite alusel, aitab see vältida mitmetimõistetavusi ja arusaamatusi liikmesriikidega ning lihtsustab andmete valideerimist, muutes selle automatiseeritavaks.

2.2 Andmete valideerimine

Andmed on süstemaatiliselt valideeritud uue vahendi abil, mis kontrollib, kas kasutatud koodid ja andmestruktuurid vastavad andmete edastamiseks kokkulepitud SDMX-standarditele. Tänu sellele on statistika koostamine lihtsam ja valedest koodidest tingitud vigade oht väiksem. Kui edastatud fail ei vasta kehtivatele SDMX-standarditele, lükatakse see automaatselt tagasi. Kõik liikmesriigid saavad e-posti teel teavituse toimingu õnnestumise või ebaõnnestumise kohta ning neil on võimalus tutvuda IT-valideerimise aruandega veebiteenuse kaudu.

Alates eelmisest aruandest on Eurostat statistika koostamise protsessi kohandanud, et töödelda saaks igat tüüpi SDMX-vorminguid, olenemata sellest, kas tegemist on kompakt- või üldvorminguga.

Samuti kontrollib Eurostat iga kvartali kohta edastatud andmete usutavust, võrreldes eri ajavahemike ja NACE Rev. 2 tegevusalade andmeid. Kui järjestikuste kvartalite vahel ilmnevad olulised erinevused hõivatud või vabade ametikohtade arvus, palub Eurostat liikmesriikidel andmed kinnitada või edastada korrigeeritud andmefaili. Kui tuvastatakse

---

7 https://sdmx.org/ (ainult inglise keeles).

8 https://webgate.ec.europa.eu/sdmxregistry/ (ainult inglise keeles).

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

olulised või ootamatud muudatused ükskõik millises konkreetses NACE jaos, küsitakse nende kohta asjaomastelt riikidelt süstemaatiliselt lisateavet.

2.3 Sesoonne korrigeerimine

Komisjoni määruse (EÜ) nr 1062/2008 artikli 1 kohaselt peavad liikmesriigid edastama ka sesoonselt korrigeeritud andmeid. Sellised vabade ja hõivatud ametikohtade andmed on kohustuslik esitada vähemalt järgmiste üksikute/koondatud NACE Rev. 2 jagude kohta: B–E, F, G–I, J, K, L, M–N, O–Q ja R–S. Eurostat kasutab vabade ja hõivatud ametikohtade sesoonselt korrigeeritud andmeid selleks, et arvutada vabade ametikohtade sesoonselt korrigeeritud määrad suhtarvuna.

ELi ja euroala tasandil agregeeritakse kõigepealt kõikide liikmesriikide hõivatud ametikohtade andmed ja vabade ametikohtade andmed ning rakendatakse seejärel nende suhtes sesoonset korrigeerimist (otsene sesoonne korrigeerimine).

Sesoonselt korrigeeritud Euroopa koondandmed avaldab Eurostat koos sesoonselt korrigeerimata andmetega (vt punkt 4.5).

Eurostat on täiustanud riikide kvaliteediaruannete sesoonset korrigeerimist käsitlevat lisa. Eeskätt kirjeldatakse selles ajakohastatud lisas sesoonseks korrigeerimiseks kasutatud mudeleid, tuvastatud võõrväärtusi, korrigeerimise määra ja tulemuste kõikumist.

3. COVID-19 KRIISI MÕJU

3.1 Liikmesriikide uuring

Eurostati 2020. aasta märtsis algatatud uuringu käigus said riigid teada anda peamistest probleemidest, millega nad alates pandeemia puhkemisest andmete kogumisel kokku puutusid. Kõige enam mainiti uuringus probleemina asjaolu, et sulgemiste ja uue töökorralduse (lühendatud tööaeg, kaugtöö jms) tõttu vähenes ettevõtjate vastamise määr, nagu nähtub ka 2020. aasta esimese ja teise kvartali metaandmete failidest.

Ehkki COVID-19 kriis algas enamikus liikmesriikides 2020. aasta märtsi keskpaigas, oli selle mõju 2020. aasta esimese kvartali andmetes vaevumärgatav, olenevalt vabade ametikohtade statistika andmete kogumise võrdluskuupäevast. Nagu oligi oodata, oli vabade ametikohtade määr 2020. aasta teises kvartalis enamikus riikides väiksem kui eelnenud aasta samal perioodil.

3.2 Mõju andmete edastamisele

Neist takistustest olenemata saadi ja avaldati 2020. aasta esimese ja teise kvartali (vaatluskvartalid) vabade ametikohtade statistika andmed peaaegu kõigi liikmesriikide puhul õigeks ajaks.

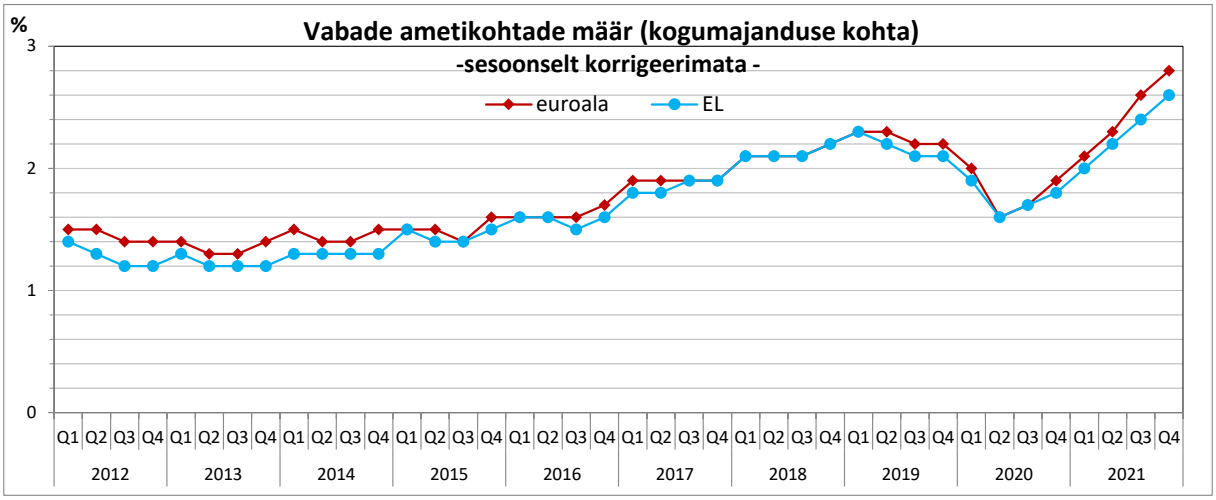
Vaid Prantsusmaal ei õnnestunud esitada 2020. aasta esimese kvartali andmeid ning edastatud andmete vaatlusperiood algas 2020. aasta teisest kvartalist. Itaalial õnnestus saata nii

2020. aasta esimese kui ka teise kvartali lõplikud andmed õigel ajal, st enne pressiteadete avaldamist, kuid ta ei saatnud vastavaid varasemaid kiirhinnanguid.

3.3 Vabade ametikohtade statistika arengusuundumused

Nagu on näha allolevalt jooniselt, vähenes vabade ametikohtade määr 2020. aasta esimesest kvartalist teise kvartalini nii euroalal kui ka ELis märkimisväärselt. 2020. aasta kolmandas kvartalis hakkas see järk-järgult uuesti suurenema ning jõudis 2021. aasta neljandas kvartalis tasemele 2,6 % (EL), mis on 0,3 protsendipunkti suurem 2019. aasta esimeses kvartalis registreeritud rekordtasemest.

Mis puudutab konkreetseid tegevusalasid, siis täheldati vabade ametikohtade statistikas kõige suuremat kasvu võrreldes pandeemiaeelsete tasemetega järgmistes NACE jagudes: J (info ja side); N (haldus- ja abitegevused, sh ajutise tööjõu rent), I (majutus ja toitlustus) ning C (töötlev tööstus)[10].

4. ANDMETE KVALITEET

Aruande selles jaos vaadeldakse kõiki Euroopa vabade ametikohtade statistika kvaliteediaspekte: asjakohasust, täpsust, õigeaegsust, ajakohasust, ühtsust ja võrreldavust.

4.1 Asjakohasus

Vabade ametikohtade statistika andmete kogumine on oluline majandusanalüüsi seisukohast, sest see on ainus andmeallikas, millega mõõdetakse rahuldamata nõudlust tööjõu järele. Komisjon (tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat ning majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat) ja Euroopa Keskpank kasutavad vabade ametikohtade kvartalistatistikat majandustsükli ja tööturu lühiajaliste muutuste analüüsimiseks. Vabade ametikohtade määr kuulub Euroopa peamiste majandusnäitajate hulka[11]. Need näitajad kujutavad endast esmast teabeallikat ELi, euroala ja liikmesriikide

[10] Vt https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/jvs_q_nace2/default/table?lang=en (ainult inglise, prantsuse ja saksa keeles).

[11] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule eurotsooni statistika kohta „Eurotsooni statistika ja näitajate paremate metoodikate suunas“ (COM(2002) 661).

lühiajalise tsüklilise majandusarengu analüüsimiseks ja jälgimiseks. Seda peetakse paremaks indikaatoriks kui sellised hinnangulised näitajad nagu tööjõupuuduse näitajad.

Samuti analüüsitakse vabade ametikohtade statistika põhjal tööpuuduse määra suundumusi (Beveridge'i kõvera abil), näiteks on seda tehtud komisjoni ühises tööhõivearuandes,[12] komisjoni 2021. aasta sügise majandusprognoosis[13] ja mitmes OECD koostatud analüüsiaruandes.

Vabade ametikohtade statistika oleks aga veelgi asjakohasem, kui täidetaks praegused lüngad väikeettevõtjaid ja NACE Rev. 2 jagusid O–S, sealhulgas avalikke asutusi käsitlevates andmetes. See võimaldaks lisaks vabade ametikohtade määrale avaldada ka vabade ja hõivatud ametikohtade arvu. Praegu ei ole see võimalik, kuna mõne ELi liikmesriigi statistika ei hõlma kogu majandust.

Osa liikmesriike, kelle andmed hõlmavad kogu majandust, käsitavad hõivatud ja vabade ametikohtade arvu konfidentsiaalsena. Eurostat võtab nende riikidega 2022. aasta kolmandas kvartalis ühendust, et arutada võimalust avaldada hõivatud ja vabade ametikohtade arvandmed (kogumajanduse kohta).

4.2 Täpsus

Täpsuse näitajana arvutavad liikmesriigid vabade ametikohtade arvu variatsioonikordaja (sesoonselt korrigeerimata), milles võetakse arvesse iga riigi valimi kavandamise karakteristikuid. Variatsioonikordaja on standardhälbe protsent hinnatavast keskmisest väärtusest. Sellega mõõdetakse vabade ametikohtade hinnangulise arvu varieeruvust. Vaatlusaasta 2020 kohta esitatud kvaliteediaruannete kohaselt oli vabade ametikohtade koguarvu variatsioonikordaja kõikides liikmesriikides peale Iirimaa, Kreeka ja Küprose alla 15 %[14].

Hinnangute täpsust mõjutavad oluliselt valimi suurus ja vastamise määr. Liikmesriikide edastatud kvaliteediaruannete kohaselt ulatus valimi suurus ligikaudu 2 500 ettevõtjast Soomes, 2 683-st Maltal, 3 300-st Küprosel ligikaudu 100 000-ni Poolas ja 155 000-ni Saksamaal[15].

Vastamise määr ulatus 13 %-st Saksamaal[16] (neljandas kvartalis posti teel tehtud uuringu puhul) ja 43–48 %-st Kreekas (olenevalt kvartalist) 97 % ja enamani Leedus ja 99 %-ni

---

12 https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8351 (ainult inglise keeles).

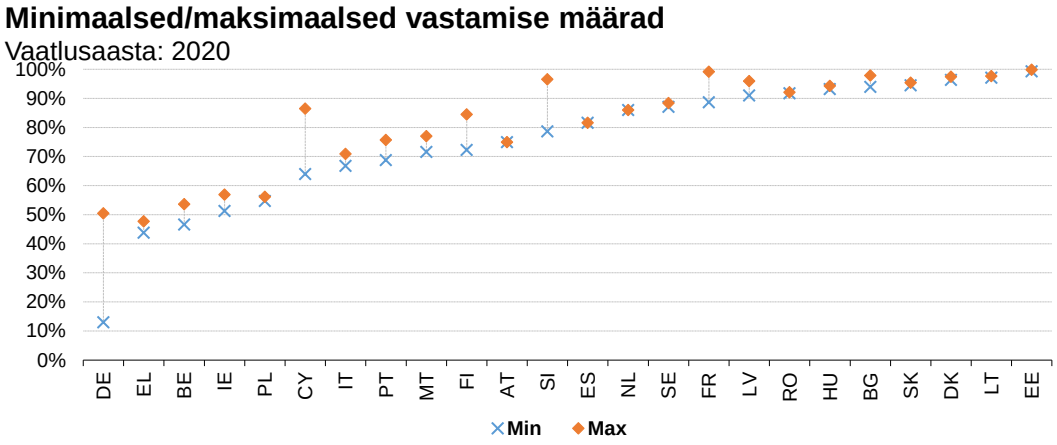
13 Vt Euroopa Komisjon, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat, „European economic forecast: Autumn 2021", 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2765/199989 (ainult inglise keeles).

14 Vt vabade ametikohtade statistika metaandmed: http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm.

15 See arv vastab valimi suurusele igas neljandas kvartalis, kui korraldatakse täielik uuring posti teel. Ülejäänud kolmes kvartalis toimub uuring kõikide posti teel tehtud küsitlusele vastanute järelküsitluse teel.

16 Iga aasta neljandas kvartalis posti teel tehtava uuringu madalat vastamise määra seletab see, et vabade ametikohtade uuring ei ole Saksamaal kohustuslik. Vastamata jätmisest tingitud võimalike moonutuste korrigeerimiseks kaalutakse uuringu tulemusi uuesti administratiivandmete põhjal, kasutades üldist regressioonanalüüsi.

Eestis. 2020. aastal oli liikmesriikide keskmine vastamise määr jätkuvalt kõrge ning jäi olenevalt kvartalist vahemikku 79–86 %.

V.a Horvaatia, Luksemburg ja Tšehhi Vabariik, kus uuringut ei tehtud ja kasutati administratiivandmeid.

Muudatuste tingimused on vabade ametikohtade määra kahe versiooni ehk kiir- ja lõpliku hinnangu korral erinevad. Kiirhinnanguid, mis esitatakse T + 50 päeva jooksul, võib muuta T + 78. päeval, kui avaldatakse lõplikud hinnangud. Kuigi kiirstatistika ei hõlma kõiki liikmesriike, ei muudetud käesoleva aruande vaatlusperioodil euroala ja ELi tasandi kiirhinnanguid rohkem kui 0,1 protsendipunkti võrra.

T + 78. päeval avaldatavate lõplike hinnangute muudatusi näitab kvartali kohta edastatud esimese ja teise vabade ametikohtade statistika võrdlus. Euroala ja ELi vabade ametikohtade määra muudatused ei ületanud käesoleva aruande vaatlusperioodil kordagi 0,1 protsendipunkti.

4.3 Õigeaegsus ja ajakohasus

Vabade ametikohtade statistika edastamise õigeaegsus oli nii kiirhinnangute kui ka lõplike hinnangute avaldamisel üldiselt rahuldav. Liikmesriikidele on korrapäraselt meelde tuletatud, et Euroopa peamiste majandusnäitajate andmete, sealhulgas vabade ametikohtade statistika edastamise kohustuslikest tähtaegadest on oluline kinni pidada. Ehkki Kreeka puhul registreeriti küll teatavad viivitused, ei täheldatud andmete edastamise süsteemset hilinemist, mis oleks võinud ohtu seada vabade ametikohtade statistika asjakohase versiooni õigeaegse avaldamise.

4.4 Ühtsus ja võrreldavus

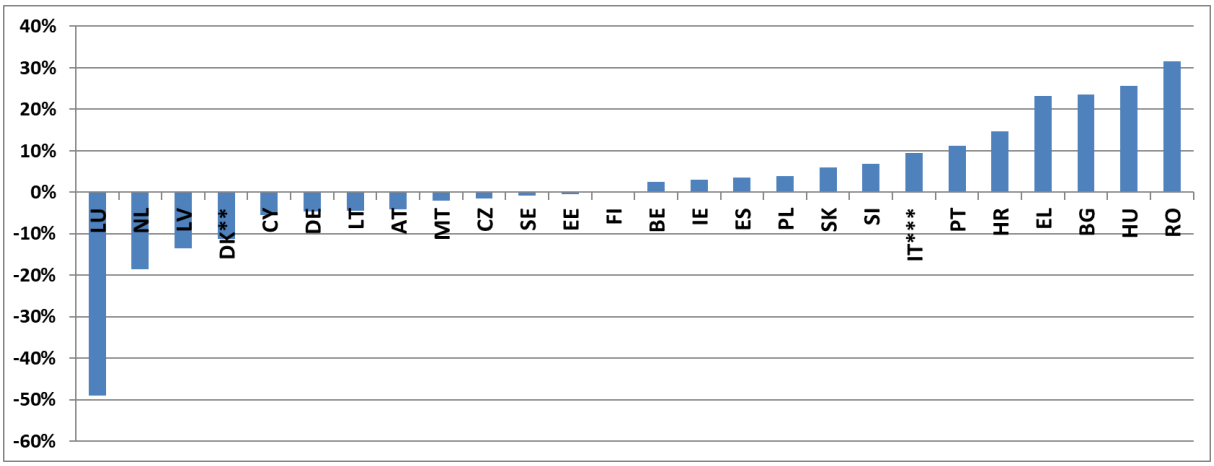
Euroopa tasandil ei ole muud ühtlustatud allikat, mille abil saaks mõõta rahuldamata nõudlust tööturul ning mille andmeid saaks võrrelda vabade ametikohtade statistikaga. Paljud liikmesriigid peavad arvestust avalikele tööturuasutustele teatatud vabade ametikohtade üle, kuid nende arvude kasutamine vabade ametikohtade statistika korrektsuse kontrollimiseks on problemaatiline. Probleemi tekitab nende andmete võimalik alakaetus, arvestades, et avalikele tööturuasutustele ei pruugita teatada kõikidest vabadest ametikohtadest, ja/või liigsete andmete esitamine, kui vabad ametikohad jäävad pärast täitmist haldusregistrisse alles. Peale

selle põhineb haldusasutustest pärinev vabade ametikohtade statistika erinevatel riiklikel määratlustel.

Hõivatud ametikohtade arvu, mis on vabade ametikohtade määra nimetaja, saab võrrelda muudest allikatest saadud teabe, eelkõige tööjõu-uuringu raames kajastatava töötajate arvuga. Võrdlemisel ja erinevuste hilisemal hindamisel peab siiski arvesse võtma allikate kontseptuaalseid ja uuringupõhiseid erinevusi. Eeskätt koostatakse vabade ametikohtade statistika ettevõtjate valimi alusel, tööjõu-uuring aga põhineb leibkondade valimil.

Nagu on näidatud alloleval joonisel, kõigub tööjõu-uuringus kajastatud töötajate arvu ja vabade ametikohtade statistikas kajastatud hõivatud ametikohtade arvu (kogumajanduse kohta) vahe enamasti –20 % ja +20 % vahel, välja arvatud Luksemburgi (–49 %), Kreeka (23 %), Bulgaaria (24 %), Ungari (26 %) ja Rumeenia puhul (32 %).

Töötajate arvu (tööjõu-uuring) ja hõivatud ametikohtade arvu (vabade ametikohtade statistika) suhteline vahe NACE jagude B–S puhul, 2020. aasta andmed*

* Prantsusmaa andmed puuduvad; Prantsusmaa vabade ametikohtade statistika hõlmab üksnes vähemalt kümne töötajaga ettevõtteid ning see ei ole tööjõu-uuringu andmetega võrreldav.

** Taani: võrdlus koondatud NACE jagude B–N puhul.

*** Itaalia: hõivatud ametikohtade üle ei peeta arvestust jao O puhul ning jagude P ja Q puhul tehakse seda vaid osaliselt. Seetõttu on need jaod sellest võrdlusest tööjõu-uuringu andmetega välja jäetud.

Luksemburgi andmete negatiivset erinevust seletab piiriülese töötamise suur osakaal, mis tekitab suure lahknevuse tööjõu-uuringus kasutatava riigisisese tööturu määratluse ja vabade ametikohtade statistikas kasutatava riikliku määratluse vahel: tööjõu-uuring hõlmab üksnes residentidest leibkondi, vabade ametikohtade statistika aga residentidest ettevõtjaid, sealhulgas nende mitteresidentidest (st piiriüleseid) töötajaid.

Kreeka puhul osutab kindlakstehtud lahknevus allikatevahelistele erinevustele metoodikas ja määratlustes. Eeskätt hõlmavad vabade ametikohtade andmed üksnes kolme või enama töötajaga ettevõtjaid. Samuti ei pruugita loendisse kaasata teatavaid ettevõtjaid, kes alustasid tegevust pärast äriregistri ajakohastamist, mis tähendab, et hõivatud ametikohtade määra võidakse kajastada mõnevõrra väiksemana kui see tegelikult on.

Bulgaaria kvaliteediaruandes märgiti, et tööjõu-uuringus kasutatav töötaja määratlus on vabade ametikohtade statistikas kasutatavast laiem. Eelkõige hõlmab see käsunduslepingu (leping mingi töö ärategemiseks) alusel töötavaid inimesi, haldus- ja kontrollilepingute alusel ning lepinguta töötavaid inimesi. Peale selle ei hõlma vabade ametikohtade statistika sõjaväelasi.

Ungari vabade ametikohtade statistika ei hõlma vähem kui viie töötajaga ettevõtjaid, mis võib olla teatatud lahknevuse üks põhjus.

Rumeenia selgitas oma kvaliteediaruandes, et hõivatud ametikohtade arvu lahknevus tööjõu-uuringus ja vabade ametikohtade statistikas tulenes sellest, et vabade ametikohtade statistika metoodika kohaselt kogutud andmed hõivatud ametikohtade kohta ei hõlmanud järgmisi kategooriaid:

- isikud, kelle tööleping on mingiks ajavahemikuks peatatud (emapuhkuse, lapsehoolduspuhkuse, haiguspuhkuse, palgata puhkuse või muud liiki eemaloleku tõttu);
- ametikohad, mis on küll ajutiselt peatatud, kuid mis võivad vabaks jääda ja mis võidakse piiratud ajaks täita; ning
- relvajõudude või mitteametliku sektori ametikohad.

Eurostat jätkab koos eespool nimetatud riikide vastutavate asutustega tööjõu-uuringus kajastatavate töötajate arvu ja vabade ametikohtade statistikas kajastatavate hõivatud ametikohtade arvu lahknevuste jälgimist.

Samuti tuleb NACE Rev. 2 jakku N kaasata rendiagentuuride vabad ja hõivatud ametikohad.

Võrreldavusega seotud peamine eesmärk on see, et kõik liikmesriigid hõlmaksid vabade ametikohtade uuringusse kogu majanduse, st ka väikeettevõtjad ja NACE Rev. 2 jaod O–S, sealhulgas avalikud asutused. Alates eelmisest eduaruandest on Itaalia ja Malta teinud edusamme ning nende vabade ametikohtade statistika andmed hõlmavad nüüd ka vähem kui kümne töötajaga ettevõtjate andmeid. Nagu on aga osutatud punktis 1.2, ei ole Itaalia, Prantsusmaa ja Taani andmed aga endiselt täielikult võrreldavad teiste liikmesriikide andmetega.

4.5 Kättesaadavus ja selgus

Vabade ametikohtade statistikat levitatakse Eurostati tavapäraste teabekanalite, st veebipõhise andmebaasi ning Eurostati veebisaidi Statistics Explained lehtede kaudu[17]. Veebisaidil esitatakse õigeaegne teave vabade ametikohtade määra kohta nii Euroopa koondandmetena kui ka liikmesriikide kaupa, sealhulgas aja jooksul toimunud muutusi kirjeldavad

[17] Vt http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_statistics ja http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_and_unemployment_rates_-_Beveridge_curve (ainult inglise keeles).

diagrammid. Kuna vabade ametikohtade statistika on üks peamisi Euroopa majandusnäitajaid, avaldatakse igas kvartalis pressiteade[18].

Avaldatud andmeid toetavaid kasutajatele esitatavaid metaandmeid on ajakohastatud liikmesriikide iga-aastaste kvaliteediaruannete põhjal. Need on kättesaadavad Eurostati veebisaidil[19].

5. JÄRELDUSED

Viimase kolme aasta jooksul on Eurostat Euroopa vabade ametikohtade statistika edastamist (riiklike statistikaametite abil), valideerimist ja levitamist järjepidevalt täiustanud. Mis puudutab sesoonset korrigeerimist, siis on Eurostat kogunud liikmesriikidelt üksikasjalikku teavet metoodika kohta ning teinud selle kasutajatele kättesaadavaks iga-aastaste kvaliteediaruannete lisana.

Vabade ametikohtade statistika andmete kogumist mõjutas COVID-19 kriis, eelkõige vastamise määra osas. Sellegipoolest suutsid kõik liikmesriigid edastada vabade ametikohtade statistika andmed õigeks ajaks, välja arvatud Prantsusmaa ühe kvartali puhul. Mõju majandusele oli vabade ametikohtade statistika aegreas selgelt näha: 2020. aasta esimeses ja teises kvartalis vähenesid vabade ametikohtade määrad märkimisväärselt, seejärel hakkasid need taas kasvama ja ületasid isegi pandeemiaeelseid tasemeid, eelkõige NACE Rev. 2 jao J (info ja side) puhul.

Kriisist hoolimata avaldati Euroopa koondandmed ettenähtud ajakava kohaselt. Üldjoontes on Euroopa koondandmetega seoses teatatud vaid väga väikestest muudatustest nii kiir- kui ka lõplikes hinnangutes.

Selleks et suurendada vabade ametikohtade statistika võrreldavust riikide vahel, on oluline, et kõik liikmesriigid kaasaksid oma statistikasse kogu avaliku sektori (Taani ja Itaalia) ja väikeettevõtjad (Prantsusmaa). Parem kaetus võimaldaks lisaks vabade ametikohtade määrale avaldada Euroopa koondandmetena ka vabade ametikohtade arvu. Eurostat tegeleb selle küsimusega ka edaspidi ning teeb selleks asjaomaste liikmesriikidega tihedat koostööd ettevõtjatega seotud tööturustatistikat käsitlevate ELi õigusaktide käimasoleva läbivaatamise raames.

Kõnealuse läbivaatamise eesmärk on hinnata ja ajakohastada kõiki ettevõtjatega seotud tööturustatistikat käsitlevaid ELi õigusakte. Vabade ametikohtade statistika valdkonnas on Eurostatil kavas välja pakkuda järgmised parandusmeetmed:

[18] Vt euronäitajate avaldamise ajakava: https://ec.europa.eu/eurostat/news/euro-indicators/release-calendar (ainult inglise, prantsuse ja saksa keeles).

[19] Vt vabade ametikohtade statistika metaandmed ning ELi tasandi ja riikide kvaliteediaruanded: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm (ainult inglise keeles).

- kõrvaldada võimalikud nihked ning kaasata sel eesmärgil statistikasse kõik tegevusalad ja iga suurusega ettevõtjad, sealhulgas vähem kui kümne töötajaga väikeettevõtted, avalikud asutused ja avalik sektor;
- kehtestada vabade ja hõivatud ametikohtade arvu käsitleva statistika täpsusega seotud eesmärgid ning
- määrata õigusaktides kindlaks vabade ametikohtade statistika andmete kogumisel kasutatavad statistilised üksused, et need piirduks ettevõtete ja kohalike üksustega.

Ettepanekuid võib laekuda ka komisjoni veebisaidil „Avaldage arvamust!“ korraldatud avaliku konsultatsiooni tulemusena. Selle käigus oli kõikidel sidusrühmadel võimalus avaldada arvamust selle kohta, mil määral on nad rahul ettevõtjatega seotud tööturustatistikaga, sealhulgas vabade ametikohtade statistikaga, ning soovitada võimalikke parandusmeetmeid.

Eurostat jälgib vabade ametikohtade statistika vastavust ja kvaliteeti ka edaspidi korrapäraselt, lähtudes saadud andmetest ja liikmesriikide esitatud muudest dokumentidest, sealhulgas kvaliteediaruannetest, ning võtab selle põhjal järelmeetmeid tihedas koostöös liikmesriikide vastutavate statistikaasutustega.